

PRIPOROČILO KOMISIJE (EU) 2026/1009

z dne 30. aprila 2026

o obvladovanju tveganj za dobavitelje

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Med krizo zaradi cen energije v obdobju 2021–2022 je znatna nestabilnost v sektorju električne energije povzročila stečaje dobaviteljev, kar je imelo znatne posledice za odjemalce. Kadar dobavitelji svojih portfeljev električne energije ne zavarujejo ustrezno, jih lahko nihanja veleprodajnih cen izpostavijo finančnim težavam, ki lahko povzročijo stečaj ter prenos tveganj in stroškov na odjemalce in druge udeležence na trgu. Za zaščito potrošnikov pred takimi posledicami je bistveno, da imajo dobavitelji, ki ponujajo pogodbe s fiksno ceno, ustrezne strategije varovanja pred tveganji, ki so sorazmerne z njihovim dostopom do proizvodnje, kapitalizacijo, izpostavljenostjo nestanovitnosti na veleprodajni ravni, velikostjo in tržnim položajem.
- (2) Pojem varovanje pred tveganji se nanaša na nabavno ali finančno strategijo, namenjeno zmanjšanju tveganj pred neugodnimi nihanjem cen na trgih energije. Dobavitelji lahko z učinkovitim varovanjem pred tveganji stabilizirajo stroške nabave, se zaščitijo pred nestanovitnostjo veleprodajnega trga ter potrošnikom ponudijo stabilne in predvidljive maloprodajne cene. Za dobavitelje z velikimi portfelji pogodb s fiksno ceno je bistveno, da se zavarujejo pred nihanjem cen v času trajanja pogodbe, hkrati pa upoštevajo spremembe vzorcev potrošnje.
- (3) Čeprav lahko varovanje pred tveganji poviša stroške, je varnost, ki jo zagotavlja, bistveno bolj dragocena, saj lahko izpadi v sektorju povišajo stroške za potrošnike, ogrozijo njihova predplačila in privedejo do dražjih alternativ. Dobavitelji bi zato morali dokazati, da so njihove strategije usklajene z njihovimi poslovnimi modeli in da potrošnikov ne izpostavljajo nepotrebnim tveganjem, zlasti tistim, ki jih povzročajo neustrezne prakse varovanja pred tveganji. Pričakuje se, da bo konkurenca na trgu spodbudila optimizacijo stroškov in znižala stroške za potrošnike. Močna konkurenca med maloprodajnimi dobavitelji je zato bistvena za ublažitev morebitnega povišanja stroškov dobaviteljev.
- (4) Čeprav je za vzpostavitev in dokazovanje ustreznosti strategije varovanja pred tveganji načeloma odgovoren dobavitelj, so nacionalni regulativni organi pristojni in dolžni izvrševati to odgovornost dobaviteljev v skladu s členom 18a Direktive (EU) 2019/944 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾, kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2024/1711 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁾.
- (5) Učinkovit ukrep za okrepitev odpornosti in upravljanja likvidnosti dobaviteljev energije je testiranje izjemnih situacij, ki v tem okviru vključuje simulacijo, s katero se oceni učinek vnaprej določenih dejavnikov tveganja. Izvajanje testiranja izjemnih situacij lahko pomaga oceniti finančno odpornost dobavitelja. Nacionalni regulativni organi odločijo o vključitvi in strukturi takšnega testiranja.
- (6) Finančna tveganja, s katerimi se soočajo dobavitelji energije, so lahko tesno povezana z zapleteno dinamiko med fizičnimi in finančnimi trgi, zlasti trgi izvedenih finančnih instrumentov. Okrepljeno sodelovanje med energetske regulatorji, bonitetnimi nadzorniki in organi finančnega trga lahko pomaga opredeliti medsektorske ranljivosti, povezane zlasti z zahtevami za kritje, zahtevami glede zavarovanja in zahtevami glede likvidnostnega kritja pri trgovanju z izvedenimi finančnimi instrumenti na področju energije.

⁽¹⁾ Direktiva (EU) 2019/944 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o skupnih pravilih notranjega trga električne energije in spremembi Direktive 2012/27/EU (UL L 158, 14.6.2019, str. 125, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>).

⁽²⁾ Direktiva (EU) 2024/1711 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o spremembi direktiv (EU) 2018/2001 in (EU) 2019/944 glede izboljšanja zasnove trga električne energije v Uniji (UL L, 2024/1711, 26.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj>).

- (7) Energetske skupnosti še vedno težko uporabljajo produkte za varovanje pred tveganji na centraliziranih trgih. Te razmere povečujejo njihovo izpostavljenost tržnim nihanjem, spremljajo pa jih razprave na nacionalni ravni o uvedbi zahtev glede varovanja pred tveganji za dobavitelje, kar bi lahko povečalo tržna tveganja, s katerimi se soočajo skupnostni dobavitelji, ne da bi se priznal njihov poseben položaj.
- (8) Čeprav imajo države članice določeno diskrecijsko pravico pri izvajanju člena 18a Direktive (EU) 2019/944, bi morale to priporočilo zagotoviti smernice o izvrševanju obvladovanja tveganj za dobavitelje, da bi odjemalce zaščitili pred tveganji za dobavitelje in šoki zaradi cen energije –

SPREJELA NASLEDNJE PRIPOROČILO:

Priporoča se, da države članice sprejmejo naslednje ukrepe:

Prenos

1. V okviru prenosa člena 18a(1) Direktive (EU) 2019/944 bi morale države članice imenovati neodvisen nacionalni regulativni organ, odgovoren za izvrševanje. **Državam članicam se priporoča, da nalogo izvrševanja dodelijo regulatorju ali drugemu podobnemu neodvisnemu organu z ustreznim pooblastilom za varstvo potrošnikov**, da izvršuje bonitetne ukrepe za dobavitelje, kar bi zagotovilo učinkovit nadzor in varstvo interesov potrošnikov.
2. **Na imenovani organ prenesejo podrobno izvajanje in izvrševanje obveznosti dobaviteljev**, da vzpostavijo in izvajajo ustrezne strategije varovanja pred tveganji, ter obveznosti, da sprejmejo vse razumne ukrepe za omejitev tveganja izpada oskrbe. Države članice lahko v ta namen določijo splošna merila, če pri tem upoštevajo neodvisnost nacionalnih regulativnih organov, kot je določeno v Direktivi (EU) 2019/944.
3. **Upoštevajo, da se lahko prisotnost ustreznih strategij varovanja pred tveganji načeloma zagotovi s splošnimi pravili o nadzoru**, ne da bi bilo treba podrobno pregledati pozicije ali strategije vsakega dobavitelja. **Za nadaljnjo oceno teh strategij varovanja pred tveganji se priporočajo orodja, kot so testiranje izjemnih situacij in obveznosti dobaviteljev glede poročanja**. Države članice bi morale izvajati splošna pravila, ki so namenjena za dobavitelje in omogočajo nadzor, ne da bi pri tem ogrozile njihovo poslovno svobodo.
4. **Nacionalnim regulativnim organom omogočijo, da določijo ustrezen okvir izvrševanja**, ki vključuje redne cikle poročanja in testiranje izjemnih situacij ter je sorazmeren z velikostjo trga, vrsto dobavitelja in izpostavljenostjo tveganjem.
5. **Določijo obveznost dobaviteljev, da izvajajo ustrezne strategije varovanja pred tveganji** in sprejmejo vse razumne ukrepe za zmanjšanje tveganja pred izpadi in omejitve prelivanja v finančni sistem. To lahko vključuje uvedbo meril za bonitetno licenciranje, pragov finančne solventnosti ali likvidnostnih ukrepov, kar bi nacionalnim regulativnim organom omogočilo, da ocenijo nabavne strategije in strategije obvladovanja tveganj dobaviteljev.
6. **Spodbujajo dobavitelje k uporabi različnih instrumentov za varovanje pred tveganji**, ki jih imajo na voljo, vključno s nestandardiziranimi terminskimi pogodbami, standardiziranimi terminskimi pogodbami in pogodbami o nakupu električne energije.
7. **Olajšajo sodelovanje energetskih skupnosti in manjših akterjev na trgu s poenostavitvijo dostopa do produktov za varovanje pred tveganji**, spodbujanjem mehanizmov združevanja, medsebojnimi trgovanjem in sodelovalnimi pogodbami o nakupu električne energije v skladu s pravili Unije o konkurenci in Priporočilom Komisije (EU) 2026/1007 ^(*).

(*) Priporočilo Komisije (EU) 2026/1007 z dne 20. aprila 2026 o podpiranju razvoja energetskih skupnosti in čim večjem izkoriščanju potenciala za lastno porabo (UL L, 2026/1007, 8.5.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2026/1007/oj>).

Vodilna načela za izvrševanje

8. **Zagotovijo, da strategije varovanja pred tveganji**, ki jih razvijejo in izvajajo dobavitelji, **upoštevajo dostop dobaviteljev do lastne proizvodne zmogljivosti in njihovo kapitalizacijo, pa tudi njihovo izpostavljenost nihanjem veleprodajnih tržnih cen, velikost dobavitelja, strukturo trga in razpoložljivost likvidnosti.**
9. **Priznajo, da se ustrezne strategije varovanja pred tveganji razlikujejo glede na vrsto dobavitelja in nacionalne okoliščine.** Države članice bi morale zagotoviti, da dobavitelji dokažejo ustreznost svojega pristopa glede na svoj poslovni model in da nacionalni regulativni organi pokažejo prožnost pri izvrševanju.
10. **Spodbujajo nacionalne regulativne organe, naj podprejo sprejetje učinkovitih strategij obvladovanja tveganj med dobavitelji, da bi ublažili učinke nestanovitnosti cen** na dobavitelja in sistem kot celoto, hkrati pa priznajo, da popolno varovanje pred tveganji morda ni vedno potrebno. Države članice bi morale zagotoviti, da nacionalni regulativni organi omogočijo delno varovanje pred tveganji, če lahko dobavitelji dokažejo enakovredno odpornost s proizvodnimi sredstvi, likvidnostnimi rezervami ali drugimi zaščitnimi ukrepi. Države članice bi morale zagotoviti, da večji dobavitelji z velikimi portfelji pogodb s fiksno ceno ohranijo sorazmerno kritje za varovanje pred tveganji, da se čim bolj zmanjšajo sistemska tveganja.
11. **Nacionalnim regulativnim organom zagotovijo potrebne pristojnosti** za določitev, spremljanje in izvrševanje obveznosti varovanja pred tveganji, hkrati pa ohranijo prožnost dobaviteljev pri oblikovanju pristopov k obvladovanju tveganj, ki učinkovito zmanjšujejo izpostavljenost nestanovitnosti.
12. **Spodbujajo nacionalne regulativne organe in dobavitelje, naj, kadar je to mogoče, izvajajo redna ali *ad hoc* testiranja izjemnih situacij**, ki simulirajo neugodne tržne razmere, da bi ocenili likvidnost, solventnost in izpostavljenost dobaviteljev tveganjem. Trajanje in obseg takih simulacij bi bilo treba določiti na nacionalni ravni, na primer za obdobje šestih ali dvanajstih mesecev.
13. **Države članice bi morale vzpostaviti sisteme za sprejemanje sorazmernih preventivnih ukrepov za pripravo na urejen izstop s trga** v skladu z določbo o zasilnem dobavitelju iz člena 27a Direktive (EU) 2019/944 ⁽⁴⁾. V primeru, ko ima dobavitelj težave ali ne izpolnjuje svojih obveznosti, bi morale države članice zagotoviti jasen in pregleden postopek med pristojnimi organi in dobavitelji (v skrajnem primeru). Države članice bi morale zagotoviti, da se informacije o neprekinjenosti oskrbe, aktivaciji zasilnega dobavitelja in vseh spremembah pogodbenih pogojev potrošnikom nemudoma sporočijo v preprostem jeziku.

Zagotavljanje učinkovitega in enostavnega poročanja

14. **Spodbujajo nacionalne regulativne organe, naj določijo sorazmerne in uporabniku prijazne obveznosti poročanja za dobavitelje**, pri čemer naj se v največji možni meri oprejo na obstoječe okvire za izdajanje dovoljenj. Za zagotavljanje učinkovitosti in preglednosti bi bilo treba uporabljati digitalna orodja za poročanje. Države članice bi morale nacionalne regulativne organe tudi spodbujati, naj vsako poročanje uskladijo z obveznostmi glede podatkov iz Uredbe (EU) št. 1227/2011 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁵⁾, zlasti člena 8 navedene uredbe.
15. **Zagotovijo, da nacionalni regulativni organi sprejmejo strategije pregleda, prilagajene nacionalnim trgom**, bodisi s celovitimi ocenami, pregledi svežnjev ali spremljanjem na podlagi tveganj, pri čemer upoštevajo velikost dobavitelja, kompleksnost portfelja in dostop do proizvodnje ali likvidnosti. Države članice bi morale nacionalne regulativne organe tudi spodbujati, naj vzpostavijo cikle poročanja, da bi povečali predvidljivost za sektor, ob upoštevanju intervalov, ki so najbolj usklajeni z regulativnimi potrebami in dejavnostmi industrije.

⁽⁴⁾ Člen 27a, Direktiva (EU) 2019/944.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) št. 1227/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o celovitosti in preglednosti veleprodajnega energetskega trga (UL L 326, 8.12.2011, str. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1227/oj>).

16. **Zagotovijo, da nacionalni regulativni organi v svojih strategijah izvrševanja vse dobavitelje obravnavajo pošteno in pravično.** Strategije pregleda, zlasti pristopi, ki temeljijo na tveganjih, bi morale temeljiti na jasnih, vnaprej določenih merilih, da se zagotovijo preglednost, predvidljivost in doslednost, ter bi morale zagotavljati enake konkurenčne pogoje ob uporabi zahtev, sorazmernih z velikostjo in profilom tveganja dobavitelja.
17. **Spodbujajo nacionalne regulativne organe,** naj v odziv na razvoj trga **pogosto pregledujejo in posodablajo okvire za poročanje in nadzor.** Države članice bi morale spodbujati sodelovanje z nacionalnimi centralnimi bankami, finančnimi regulatorji in ustreznimi deležniki, da bi izboljšale skladnost in zagotovile, da bonitetni nadzor ostane močan in verodostojen. Spodbuja se izmenjava dobrih praks med regulatorji EU.

V Bruslju, 30. aprila 2026

Za Komisijo
Dan JØRGENSEN
član Komisije